

DİSLEKSİ NEDİR?

Disleksi; bireylerin normal ya da üstün zekalı olmasına rağmen okuma, yazma ve konuşma becerilerinde problemler yaşamasına sebep olan özel öğrenim bozukluğuna verilen addır. Aynı zamanda özel öğrenme güçlüğü olarak da bilinen disleksi, kişilerin ilkokul çağlarında daha belirgin halde karşılaştıkları bir problemdir.

Disleksi, bireyin zekâ seviyesi ile ilgili bir sorun değildir. Albert Einstein, Edison, Leonardo Da Vinci, Pablo Picasso, Wolfgang Amadeus Mozart, Walt Disney, Bill Gates, Stephen Hawking, Winston Churchill, Henry Ford, Alexander Graham Bell gibi tarihe mal olmuş birçok kişi de çocukluklarında bu sorunu yaşamışlardır.

Disleksik bireylerin aslında öğrenme kapasiteleri olmasına rağmen kendilerine uygun öğrenme yollarına ulaşamadıkları için okuma, yazma, heceleme, imla ve/veya matematikle sorunları vardır. Disleksik bireyler bunları öğrenebilir ancak genellikle bu problemlerin üstesinden gelmek için özel eğitime ihtiyaç duyarlar. Yetenekli ve üretken zihinlere sahip bu bireylerin öğrenmelerinde bir farklılık söz konusudur.

Disleksi skalası oldukça geniştir. Hiç okuyamama seviyesinden, harf ya da hece atlama, heceleyerek okuma, harf ekleme, ters çevirme, döndürme seviyesine kadar bir geniş yelpazede görülebilir. Disleksili çocuklar akıcı bir okuma yapmakta, dikkatlerini toplamada ve devam ettirmede güçlük yaşarlar. Okuma faaliyetini kaygı verici bulurlar, bu nedenle kelime hatasını çok yaparlar, özellikle uzun kelime ve cümleleri okumada zorlanırlar.

DİSLEKSİNİN TEDAVİSİ

Disleksi, yaşın ilerlemesine bağlı olarak kendiliğinden kaybolan bir sorun değildir. Erken yaşta müdahale edilmediği takdirde, okuma güçlükleri yetişkinlikte de görülür.

Disleksi sorununun çözümünde ilaç kullanılmaz. Genellikle terapi ve bireysel eğitim programları uygulanır. En etkili yöntem; normal okul eğitimini destekleyici, sorun yaşadığı alanları takviye eden akademik bireysel eğitimlerdir.

DİSLEKSİNİN NEDENLERİ NEDİR?

Okuma bozukluğu (disleksi), aritmetik bozukluğu (diskalkuli), yazılı anlatım bozukluğu (disgrafi) olarak farklılık gösteren öğrenme güçlükleri, merkezi sinir sisteminde oluşan nörolojik kökenli fonksiyon bozukluklarından dolayı oluşabileceği gibi kalıtsal olarak da aktarılabilmektedir.

ÖĞRETMENLER İÇİN İPUÇLARI/BELİRTİLER

Disleksi belirtisi yelpazesi çok geniştir. Bu nedenle her bir bireyde karşılaşılabilecek belirtiler farklı olacak olsa da, yaygın olarak karşılaşılan durumlar şu şekildedir:

1. Okumayı öğrenirken zorluk yaşarlar, okuma güçlüğü çekerler, okuduklarının tamamını ya da son okuduklarını hatırlayamazlar.
 2. Rakam ve harf simgelerini ters algılar ya da hece ve kelimeleri tersten okurlar.
 3. Okuma esnasında kelime içerisindeki sesleri, özellikle benzer olanları, karıştırır veya atlarlar, okuma metnindeki bazı kelimeleri atlar ya da değiştirirler. Bazen satırları karıştırırlar. Okuma hızları düşüktür.
 4. Yazıları bozuktur ve yazarken de bazı harf ve heceleri atlarlar.
 5. Kelime bellekleri zayıftır.
 6. Sağ – sol gibi yön bilgilerini öğrenmede zorluk yaşarlar.
 7. Zaman sıralı (periyodik) ya da görev sıralı (paylaşımlı) işleri yapmakta zorlanırlar.
 8. Sıralı ezber gerektiren ay veya gün sıralamalarını ezberlemekte ve sıraya koymakta zorluk yaşadıklarından zaman kavramlarını birbirinden ayırmada zorlanırlar.
 9. Çarpım tablosu ezberlemede, ritmik saymada ve ritme uymada zorlanırlar.
 10. Aritmetik işlemleri karıştırırlar.
 11. Dikkat dağınıklığı yaşarlar.
 12. Yaşıtlarına oranla hareketleri yavaştır ve daha geç konuşmaya başlarlar.
 13. İp atlama, ayakkabı bağı ve kravat bağlama gibi motor beceri gerektiren işlerde zorlanırlar.
 14. Okul fobileri vardır, okula gitmekten kaçınırlar.
- Sınıf öğretmenleri bu yaygın belirtileri dikkate alarak sınıflarındaki disleksik (özel öğrenme güçlüğü olan) öğrencilerini ayırt edebilir ve gerekli yönlendirmeyi yapabilir.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

- 1-Çocuğa bir şeyin anlatılmasından çok yapılarak gösterilmesi halinde daha başarılı olurlar. Teorik anlatımlar yerine yaparak öğrenmeyi sağlayan pratik çalışmalar daha yararlı olabilir.
- 2- Çocuğun öğrenmesini kolaylaştıracak olan davranışları basitten karmaşığa doğru sıralayarak, aşamalı olarak öğrettiğiniz takdirde çocuğun öğrenmesi daha kolay olacaktır. Yaptırdığınız egzersizlerde yardımlarınızı çocuğun başarısı arttığı ölçüde azaltmanız, onun cesaretlenmesine yardımcı olacaktır.
- 3- Çocuğa yeni beceriler kazandırırken ya da çocuk çalıştığı anda, öğrendiğinde onu sevindirmeyi ve ödüllendirmeyi unutmayınız. Ödül, bir çocuğa davranışın arkasından hemen verilen, onun çok hoşuna giden herhangi bir şey olabilir. Ödül verildiği takdirde, çocuğu ödüllendiren davranışlarda artış görülecektir. Ödül olabilecek beğeni sözleri, oyun veya sosyal nitelikteki ödülleri iyi seçmelisiniz. Ödülde en önemli kural ise; ödülü istediğiniz davranışın hemen arkasından hemen verip geciktirmemek çocuğa ödülü başarılı davranışından dolayı verdiğinizi hissettirmektir.
- 4- Çocukla göz teması çok önemlidir. Öncelikle onunla karşılıklı oturup size bakmasını isteyebilirsiniz (Emre bana bak). Eğer bakmıyorsa çocuğun çenesinden yavaşça tutup, hafifçe başını kendinize doğru çeviriniz. Göz kontağı kurabiliyorsanız "Aferin" ya da "Bana ne güzel baktın" gibi bir ödülle, çocukla iletişim kurmanın en önemli ve en güzel adımını atmış olacaksınız.
- 5- Öğrenme sırasında çocuğun hareketli olmasından ziyade, bir yerde oturarak öğrenme faaliyetinde bulunması ve çevredeki dikkat dağıtıcı unsurların ortadan kaldırılması çocuğun başarısını artırır, bu ortamı sağlamaya çalışın.
- 6- Çocuğun basit emirlerle yapacağı işlere uymasını sağlayın ki sizinle işbirliği yapması kolay olsun. Yapmayacakları, üslenmeyecekleri faaliyetleri çocuğa ile de yapacaksınız diye zorlamayın. Çocuk zora geldiğinde ortamdan ve sizden kaçacaktır.
- 7- Korku ile öğrenme bir arada olmaz. Baskı ortamında öğretilmeye çalışılan faaliyetler sadece korku ortamında gösterilip diğer ortamlarda gösterilmeyen ve kalıcı olmayan faaliyetlerdir.
- 8- Çocukları akranları ve kardeşleriyle kıyaslamak, çocukların çalışma hevesini artırmak yerine, tam tersine kırar.
- 9- Çekingenliğini önlemek için onun cesaretini ve kendine güvenini artırıcı bir tutum izlenmelidir. Kendine güvenen çocuk her zaman daha başarılı olur. Başkalarına güvenen çocuk ise silik bir kişilik oluşturan bir birey olacaktır.
- 10- Çocuğun başarılı durumlarını fark edip göz önüne getirdiğinizde yaptığı faaliyetlerde daha hevesli, daha dikkatli, başarmak için daha büyük bir çaba içinde olduğu görülecektir
- 11- Bu çocukların buldukları ortamda kendilerini farklı hissedebilecekleri unsurların ortadan kaldırılması veya kabullenmelerinin sağlanması onların daha rahat olmasını sağlar. Örneğin sınıf ortamında diğer çocukları bu gibi çocukları dışlamaları, dalga geçmeleri, kurdukları ilişkilerde farklı tutumlar göstermeleri bu çocukları çok rahatsız eder. Çocuklara olumsuz yaklaşımların ortadan kaldırılmasına çaba harcanmalıdır.
- 12- Bu çocukların kendilerini işe yaramaz hissetmelerini önlemek için onlara başarabilecekleri basit sorumluluklar verilmelidir ve desteklenmelidirler.
- 13- Sınıf ortamında bu çocukların dikkat ve ayırt etme becerileri düşük olduğundan düzenli ve iyi organize edilmiş bir çalışma ortamı başarılarını etkileyecektir. Bu çocukların sınıf ortamında diğer çocuklar kadar başarılı olabileceklerine inanmaları davranışlarınızla gerçekleşecektir.
- 14- Herhangi bir faaliyette çocukların dikkatlerini sağladıktan sonra yavaş, açık ve basit cümlelerle o faaliyeti anlatırken mümkün olduğu kadar hareket göstermelisiniz. İşi öğrenirken çocuğun, fiziki olarak da faaliyete katılması yapabileceğini hissetmesini sağlayacaktır. Bu da başarı düzeyini artıracaktır.
- 15-Bu çocuklara bir iş üzerinde çok egzersiz yaptırmanız önceden yaptıklarını hatırlamaya yardım edecektir. Kısa adımlarla, programda fazla hızlı ilerlemeden her gün çoktan daha fazlasını beklemeniz ve başarılarının devam edeceği inancında olduğunuzu hissettirmeniz onlarda her zaman en iyisini yapma isteğinin oluşmasına yardımcı olacaktır.
- 16.Gelişimleri sürekli takip edilmelidir.